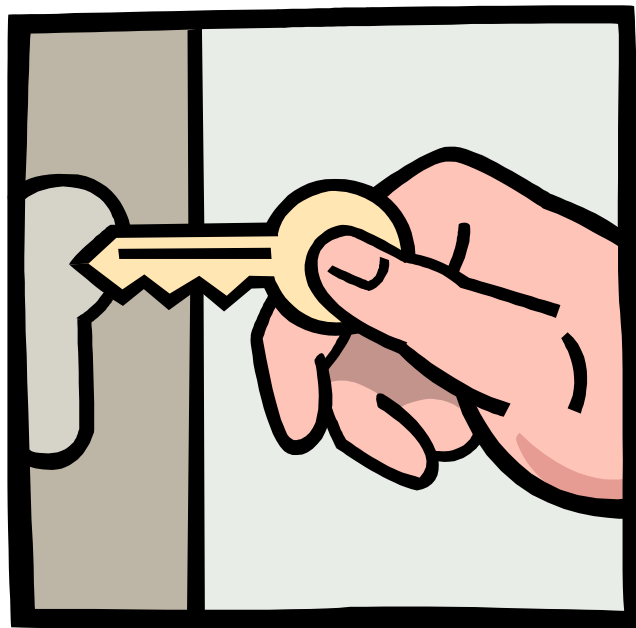

KATALOG
OVER
VALGFRIE PROGRAMFAG
(VP)

SKOLEÅRET 2010 - 2011
MALVIK VIDEREGÅENDE SKOLE

Innholdsliste

TIL ELEVENE.....	4
A. REALFAG OG MATEMATIKK/PROGRAMOMRÅDE FOR REALFAG.....	5
1. Biologi.....	5
2. Fysikk.....	6
3. Kjemi	7
4. Matematikk.....	8
5. Geografi.....	9
6. Teknologi og forskningslære.....	10
TEKNOLOGI OG FORSKNINGSLÆRE X.....	10
B. PROGRAMOMRÅDE FOR SPRÅK, SAMFUNNSFAG OG ØKONOMI.....	10
1. Historie og filosofi 1.....	10
2. Historie og filosofi 2.....	11
3. Rettslære.....	11
4. Politikk, individ og samfunn som fag i Kunnskapsløftet.....	12
4.1 Samfunnsgeografi.....	12
4.2 Sosiologi og sosialantropologi.....	13
4.3 Politikk og menneskerettigheter.....	13
4.4 Sosialkunnskap.....	13
.....	14
5. Engelsk og fremmedspråk.....	14
5.1 Generelt.....	14
5.2 Målet med språk som valgfritt programfag (VP).....	14
5.3 «Språkreiser».....	14
5.4 Engelsk som valgfritt programfag.....	14
5.5 Fransk som valgfritt programfag.....	15
5.6 Tysk som valgfritt programfag.....	16
5.7 Spansk som valgfritt programfag.....	16
5.7 Italiensk som valgfritt programfag.....	17
6. De økonomiske fagene.....	17
6.1 Økonomistyring og økonomi og ledelse.....	17
6.2 Samfunnsøkonomi.....	18
C. ESTETISKE PROGRAMFAG.....	19
D. VALGFRIE PROGRAMFAG FRA UTDANNINGSPROGRAMMET FOR IDRETTSFAG.....	19
1. Friluftsliv	20
2. Lederutvikling.....	20
3. Topp- og breiddidrett.....	20

LENKESAMLING	20
APPENDIKS	21
FAGKRAV TIL NOEN STUDIER MED SÆRKRAV	21

TIL ELEVENE

Denne fagkatalogen er en oversikt over de fag du *kan* få undervist som valgfrie programfag ved Malvik videregående skole. Skolens økonomi, faglærernes kompetanse og elevenes valg av fag vil være bestemmende for hvilke fag som *faktisk* blir satt i gang ved oppstarten på et nytt skoleår.

På grunn av fylkets, og dermed skolens økonomiske situasjon, er det nok unngåelig at ett, kanskje flere, av de fagene som er omtalt i denne katalogen *ikke* blir igangsatt. Fag som er i ”faresonen” har vi merket med et stort spørsmålstegn. Dette er fag som erfaringsmessig får relativt lav oppslutning og/eller som kan utelates uten at det får konsekvenser for den kompetansen man trenger for å kunne komme inn på spesielle studier. *Hvilke* fag som må sløyfes vil altså bli vurdert i lys av oppslutningen om de enkelte fagene ved prøve-valget som dere skal foreta. Valgskjemaet som du får utlevert vil vise hvilke fag som vi *planlegger* å sette i gang kommende skoleår når ressurstildelingen til skolen er klar. I skrivende stund er det endelige budsjettet for 2010 ikke vedtatt, så vi må derfor komme tilbake med en nærmere redegjørelse for hvilke virkninger det får når det foreligger.

Vi har delt opp fagene i grupper: Først kommer de naturvitenskapelige fagene og matematikk, deretter språkfag, samfunnsvitenskapelige og til slutt økonomiske fag. I et eget avsnitt kommer de fagene som er spesifikke for Vg2 Idrettsfag, men som også elever fra Vg2 Studiespesialisering kan velge.

Viktig om timetall: De timetall som er oppgitt i denne katalogen, er i 45-minutters enheter. Også timeplanene i året 2010 - 2011 blir lagt ut i 45-minutters enheter. Elever som følger Kunnskapsløftet, skal få sine timetall angitt på kompetansebevis og vitnemål som klokketimer.

Viktig om fagene: I Kunnskapsløftet er det kommet et sentralt register med de navn/ betegnelser/ forkortelser som skal brukes på fagene. Eksempler på slike koder/ betegnelser er SAM3018/ Samfunnsgeografi, PSP5017/Fransk III og IDR3009/ Lederutvikling 1. Dette registeret kalles GREP-databasen, og den er åpent tilgjengelig fra Utdanningsdirektoratet sin hjemmeside www.udir.no. Her er fagenes innhold tilgjengelig i form av nedlastbare tekstdokumenter for de som måtte være interessert i en mer detaljert faggjennomgang enn det er plass til i dette heftet.

Bruk denne informasjonen når du skal velge deg fag for de neste to år. Spør om hjelp når det er noe du lurer på - det er viktig at du skaffer deg et best mulige grunnlag for det viktige fagvalget du nå snart skal foreta.

Malvik videregående skole, 25. januar 2010

Studieledere

Avdelingsledere/Faglige ledere

OVERSIKT OVER
PROGRAMFAGENE SOM TILBYS TIL VALG
FOR ELEVER PÅ Vg1+2
I UTDANNINGSPROGRAMMENE FOR
STUDIESPESIALISERING OG IDRETTSFAG

A. REALFAG OG MATEMATIKK/PROGRAMOMRÅDE FOR REALFAG

1. Biologi

Gjennom arbeidet med faget skal elevene få

- innsikt i biologien, dens metoder, teorier og filosofiske tenkning;
- interesse for biologiske problemstillinger;
- grundig kjennskap til livsytringene og deres fysiske og kjemiske grunnlag
- økt artskunnskap og forståelse for biologiens betydning for individ og samfunn, og kunnskap om samspillet mellom levende organismer og deres livsmiljø

Fag	:	REA3001/Biologi 1
Timer/uke	:	5 (tilsvarende 140 klokke timer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	Hanne Eriksen, Helge Thun
Innhold	:	Se mer under/på neste side
Årskurs	:	Vg2 eller Vg3 LK06
Bygger på	:	Naturfag fellesfag fra Vg1; det anbefales sterkt at Kjemi 1 tas samtidig med Biologi 1
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Lokal prøve, muntlig - praktisk, trekkfag

Fag	:	REA3002/Biologi 2
Timer/uke	:	5 (tilsvarende 140 klokke timer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	Hanne Eriksen, Helge Thun
Innhold	:	Se mer under / på neste side
Årskurs	:	Vg2 eller Vg3 LK06
Bygger på	:	Naturfag NAT1003 og noen grad REA3001.
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Sentral prøve, skriftlig, trekkfag, og/eller muntlig - praktisk, trekkfag

MER OM BIOLOGI:

Daglig behandles forurensning eller andre miljøproblemer i massemedia – i emner som har klare forbindelser til biologifaget: Sur nedbør, radioaktivt nedfall og avfall, drivhuseffekten, "hull" i ozonlaget, forsøpling, nedhugging av regnskog, "genspleising", oljeutslipp fra skipsvrak, ørkenspredning m.m. Biologi er læren om alt levende: Dyr, planter og hvordan og hvorfor de fungerer. Forstyrer vi naturen, ødelegger vi livsgrunnlaget for både planter og dyr. Kunnskap om alt som lever er derfor viktig i nesten *alle* sammenhenger: Slik kunnskap

må brukes når f. eks. vassdrag skal demmes opp, et oppdrettsanlegg bygges eller når det skal taes i bruk genteknologi. Mange tror at nettopp genteknologi (flytting av arveanlegg mellom ulike dyr og planter) blir en ny næring med mange arbeidsplasser i framtida.

Biologi passer for alle som er interessert i livsgrunnlaget og i vår felles framtid på jorda. Gode kjemikunnskaper skaper større forståelse av de biologiske prosessene, og minimum Kjemi 1 anbefales derfor sammen med Biologi 1. Biologi kan studeres på universitet eller høyskole - f. eks. Universitetet for miljø og biovitenskap (tidl. Landbrukshøgskolen).

Biologi 1:

I løpet av 5 uketimer lærer vi om hvordan dyr og planter er oppbygd gjennom teori, elevøvinger, oppgaveløsninger og ekskursjoner. Faget viser hvordan dyr og planter er tilpasset sitt livsmiljø.

Biologi 2:

- har 5 uketimer. I høsthalvåret lærer vi økologi, cellenes oppbygging, arv, genteknologi og bioteknologi (hvordan dyr og planter som har fått tilført nytt arvestoff kan lage nye produkter). Om våren fortsetter vi med arv og forplantning, biokjemi og nerve-systemet i dyr og planter. I løpet av året har vi elevøvinger og heldags ekskursjoner.

Det er ingen *formell* faglig kopling mellom biologikursene. Det betyr at de kan leses uavhengig av hverandre. For en elev som er interessert i biologi og vil ta begge kursene, er det likevel en fordel å lese dem i rekkefølgen Bio1 ►► Bio2.

2. Fysikk

Fysikkens rolle og plass i dagens moderne samfunn kan knapt overvurderes: De kunnskaper som dette faget representerer finner vi igjen i alt fra mikroprosessen i datamaskinen til stabilitetsberegninger for supertankere og konstruksjon av flyvinger. I fysikkfagene i ønsker vi å gi innblikk i fysikkens fascinerende verden og gi grunnlag for videre studier i dette store og krevende fagfeltet. Gjennom arbeidet med faget skal man få forståelse for fysikk som en viktig del av vår kultur, som en viktig del av grunnlaget for vår materielle levestandard og få kjennskap til den betydning som faget har for den historiske utvikling og filosofiske tenkning.

Fag	:	REA3004/Fysikk 1
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	May-Liss Olsen
Innhold	:	Innføring i sentrale fysikkemner i klassisk og moderne fysikk: Mekanikk, elektrisitetstære, bølgetære, termofysikk og atom- og kjernefysikk, astrofysikk, fysikk og teknologi.
Årskurs	:	Vg2 LK06
Bygger på	:	Naturfag fellesfag fra Vg1, gode matematikkunnskaper - tilsvarende matematikk T1+R1/minimum 1P+S1
Nødvendig for	:	REA3005/Fysikk 2
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Lokal prøve, muntlig - praktisk, trekkfag
Fag	:	REA3005/Fysikk 2
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	May-Liss Olsen
Innhold	:	Videreføring av Fysikk 1: Modeller, hypoteser osv. Eksperimentelle metoder. Felt og feltteori, krefter på

	:	vektorform, spesiell relativitetsteori, kvantefenomener og fysikk og teknologi.
Årskurs	:	Vg3 LK06
Bygger på	:	REA3004, matematikk R1/S1+S2 og delvis R2.
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Sentralgitt, skriftlig, trekkfag og/eller lokal prøve, muntlig - praktisk, trekkfag

3. Kjemi

Gjennom arbeidet med kjemifaget skal eleven få kjennskap og holdninger til anvendelse av kjemikunnskaper i dagens samfunn og få innsikt i begreper, tenkemåte og lover innen naturvitenskap.

Fag	:	REA3011/Kjemi 1
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	Gerd Leirset, Ole K. Bøkseth
Innhold	:	Kjemiens historie, hydrokarboner i petrokjemisk sammenheng. Kvalitativ forståelse av reaksjoner, atomer og molekyler. Kjemisk likevekt og energi. Sikkerhetsmessige forhold innen kjemifaget, teoretisk og praktisk (elevøvelser), vannkjemi.
Årskurs	:	Vg2 LK06
Bygger på	:	Naturfag fellesfag fra Vg1, noen matematiske emner fra matematikk 1T/1P.
Nødvendig for	:	REA3012
Fordel for	:	Biologikursene (særlig Biologi 2) og fysikkursene
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Lokal prøve, muntlig trekkfag
Fag	:	REA3012/Kjemi 2
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	Gerd Leirset, Ole K. Bøkseth
Innhold	:	Vekt på elevøvinger, praktisk og sikkerhetsmessig. Organisk kjemi ut over hydrokarbonene. Beregninger innenfor syrer, baser og saltløsninger. Stoff- og materialkjemi. Forekomster, framstilling og bruk av noen dagligdagse stoffer. Avfalls- og ressursproblem. Stoffers kretsløp. Uorganisk kjemisk analyse. Redoks-reaksjoner.
Årskurs	:	Vg3 LK06
Bygger på	:	Kjemi 1, matematikk 1T/1P
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Sentral prøve, skriftlig, trekkfag. Lokal prøve, muntlig - praktisk, trekkfag

Hvorfor lære kjemi?

Alt rundt oss består av stoffer, og i kjemi lærer vi om hvordan disse er bygd opp, deres egenskaper og reaksjoner som de deltar i. I vår tid øker mengden av stoffer sterkt som følge av industriell produksjon (synteser). Samtidig øker bruken av tidligere kjente stoffer. Dette har ført til at et stoff kan havne i et miljø der det ikke skal være: Vi har fått en *forurensning*. Med kunnskap i kjemi kan vi lettere forstå og ta stilling til informasjon i media om slike problemer.

Kunnskap i kjemi danner grunnlaget for kjemisk industri, som f. eks. framstilling av kunst-

gjødsel, plast, metaller, cellulose, såpe og sprengstoff. I kjemisk industri er det mangel på godt kvalifiserte kjemikere. I det daglige kommer vi i kontakt med en del stoffer som kan være skadelige for oss, f. eks. i maling og lakk. Kjemikunnskaper gjør det lettere å behandle disse på en korrekt og forsvarlig måte.

Opplæring i kjemi omfatter teori, demonstrasjonsforsøk, oppgaveløsninger og laboratoriearbeid. Vi har ekskursjoner til bedrifter med relevans til faget (eks. aluminiumsverket på Sunndalsøra og oljeindustriens anlegg på Tjeldbergodden).

4. Matematikk

Gjennom arbeidet med faget matematikk skal eleven få nødvendig kunnskap og ferdighet i forhold til valgte fagretninger og de krav som stilles til matematikk-kunnskaper i et moderne samfunn. Eleven skal også få forutsetninger for videre matematikkstudier eller studier i fag der matematikk er en nødvendig forutsetning eller et viktig støttefag.

Programfagene i matematikk har 2 hovedretninger: R1 og R2 for de som velger programområdet realfag, S1 og S2 mest for de som velger programområdet samfunnsfag og økonomi. Kompetansemessig (i særkrav) vil faget R1 og kombinasjonen S1+S2 bli sidestilt.

Fag	:	REA3022/Matematikk R1
Timer/uke:	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	May-Liss Olsen
Innhold	:	Funksjonslære og -analyse, likninger og ulikheter, rekker, kombinatorikk og sannsynlighetsregning.
Årskurs	:	Vg2 LK06
Bygger på	:	Matematikk 1T
Nødvendig for	:	Fysikk 1 og matematikk R2
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, og lokal prøve, muntlig.

Fag	:	REA3026/Matematikk S1
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	May-Liss Olsen
Innhold	:	Likninger og ulikheter, rekker, funksjonslære, funksjoner i samfunnsliv og økonomi, kombinatorikk og sannsynlighetsregning og statistikk
Årskurs	:	Vg2 LK06
Bygger på	:	Matematikk 1T eller 1P
Nødvendig for	:	Matematikk S2
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, og lokal prøve, muntlig

Fag	:	REA3924/Matematikk R2
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	May-Liss Olsen
Innhold	:	Mer om funksjoner: Analyser og integrasjon, vektorregning, analytisk geometri, statistikk og sannsynlighetsregning
Årskurs	:	Vg3 LK06
Bygger på	:	REA3022/Matematikk R1
Fordel for	:	REA3005/Fysikk 2 (særlig vektorregningen)

Kompetanse for Eksamensform	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet. Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, og lokal prøve, muntlig
Fag	:	REA3028/Matematikk S2
Timer/uke	:	5 (tilsvarer 140 klokketimer på vitnemålet)
Lærerkontakt	:	May-Liss Olsen
Innhold	:	Funksjonslære, optimering, statistikk, sannsynlighetsregning, matematikk som samfunnsfaktor
Årskurs	:	Vg3 LK06
Bygger på	:	REA3026/Matematikk S1
Nødvendig for	:	Studier i fag som krever R1 eller S1+S2
Fordel for	:	Samfunnsøkonomi og næringslivsøkonomi
Kompetanse for Eksamensform	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, og lokal prøve, muntlig

Mer om matematikk

Det er ingen formelle krav til at matematikk R1+R2/S1+S2 skal velges sammen med f. eks. fysikk, kjemi, samfunnsøkonomi og/eller næringslivsøkonomi, men en del av de samme tema taes opp fra ulike innfallsvinkler i disse fagene og de vil derfor styrke og utdype hverandre gjensidig. Matematikkens plass som eget fag er selvsagt svært viktig, men bruken av den i andre fag tilfører disse viktig kunnskap og forståelse. I fysikk kreves det i praksis matematikkferdigheter på minst R1/S1+S2 – nivå.

Merk særlig om valgene av R1 og S1: Elevene som velger disse kursene, blir *fritatt* for den obligatoriske matematikken 2P i Vg2. De må istedet for dette kurset velge seg *enten* et av *X-fagene* (Geofag X eller Teknologi og forskningslære X) i Vg2 *eller et ekstra valgfritt programfag fra sitt programråde*. Dette gjelder såvel ST- som ID-elever, og selv om de skulle ønske å ta matematikk i Vg3.

5. Geografi

Geografi i programområdet for realfag omfatter flg. fag: REA3007/GEOFAGX, REA3008/GEOFAG1 og REA3009/GEOFAG2. REA3008 og REA3009 kan leses uavhengig av hverandre. REA3007 inngår som en del av faget REA3008 (3 av de 5 uketimene som dette faget er på). REA3007 og REA3008 kan derfor ikke kombineres på ett og samme kompetansebevis eller vitnemål.

På Malvik v.g.s. tilbyr vi kun REA3007, evt. i kombinasjon med REA3008/GEOFAG1, og da som fagtilbud for de elevene som velger seg matematikk R1 eller S1 og derved blir fritatt for det obligatoriske kurset matematikk 2P. Elever med 2P som også ønsker faget kan få plass dersom det passer med timeplanen.

GEOFAG X	:	Til valg for elever som velger matematikk R1 eller S1
Fag:	:	REA3007/GEOFAGX
Timer/uker:	:	3 (86 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt:	:	Olav Bremer Fjær
Innhold:	:	Jorda i forandring, naturkatastrofer og geografiske verktøy (se under)
Årskurs:	:	Vg2 LK06

Kompetanse for: : Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.
Eksamen: : Lokal prøve, muntlig, trekkfag

Geofag X tar for seg 3 hovedområder:

1. Jorda i forandring

Jorda i forandring handler om hvordan bergarter og landformer dannes. Dette dreier seg om naturlige prosesser som fører til endringer av bergarter, landformer og atmosfære. Det handler også om at disse endringene finner sted på en tidsskala som strekker seg fra milliarder av år for jordas dannelse til timer og minutter for lokale værphenomener.

2. Naturkatastrofer

Naturkatastrofer rammer natur, samfunn og mennesker. Denne delen tar for seg konsekvenser av naturkatastrofer, og hvordan media presenterer dem. I tillegg handler det om organiserte tiltak ved naturkatastrofer, som varsling, beredskap og fysiske tiltak, og om betydningen av internasjonalt samarbeid.

3. Geofaglig verktøykasse

Praktisk arbeid med forskjellige geofaglig verktøy er viktig. Kart og kartlegging, digitale kart og GPS (Global Position System) arbeides det med. Dessuten omhandler emnet GIS (geo-grafiske informasjons-systemer) og annen bakgrunnsinformasjon, som statistikk, satellitt-bilder, radarplott, værkart og værprognoser.

6. Teknologi og forskningslære

Dette faget undervises nå ved vår skole både i form av et såkalt X-kurs, altså et kurs for de som velger seg matematikk R1 eller S1, og ordinære 5-timerskurs. Faget er selvsagt også mulig å velge for 2P-elever, på lik linje med REA3007/Geofag X, dersom det er mulig ut fra timeplanen. REA3018 blir bare satt igang dersom mange "X-elever" ønsker seg en slik utvidelse.

TEKNOLOGI OG FORSKNINGSLÆRE X

Til valg for elever som velger matematikk R1 eller S1

Fag: : **REA3017/TEKNOLOGI OG FORSKNINGSLÆRE X**
Timer/uker: : 3 (86 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt: : Jan Erik Berg og Paul Brobakken
Innhold: : «Den unge ingeniøren» (teknologi i en kreativ og praktisk sammenheng), «den unge forskeren» (vitenskapelige undersøkelser), «teknologi, naturvitenskap og samfunn» (historisk utvikling, kulturelle, økonomiske og miljømessige utfordringer).
Årskurs: : Vg2 LK06
Kompetanse for: : Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.
Eksamen: : Lokal prøve, muntlig-praktisk, trekkfag

Fag: : **REA3018/TEKNOLOGI OG FORSKNINGSLÆRE 1**
Timer/uker: : 5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt: : Jan Erik Berg og Paul Brobakken
Innhold: : Design og produktutvikling + innholdet fra X-faget (se ovenfor). *Dette faget undervises som en 2-timersmodul i tillegg til 3-timersmodulen i X-faget.*
Årskurs: : Vg2 LK06
Kompetanse for: : Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.
Eksamen: : Lokal prøve, muntlig-praktisk, trekkfag

B. PROGRAMOMRÅDE FOR SPRÅK, SAMFUNNSFAG OG ØKONOMI

1. Historie og filosofi 1

Fag	:	SAM3001/HISTORIE OG FILOSOFI 1
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Hans Hjeldnes og Terje Talsnes
Innhold	:	Oldtid og myter, antikken og samtalen, middelalder og kildebruk, renessanse og forklaring, opplysningstid og perspektiver, nyere tid og kritisk tenkning.
Årskurs	:	Vg2 LK06
Bygger på	:	-
Nødvendig for	:	SAM3002/Historie og filosofi 2
Fordel for	:	Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Trekkfag: Lokal prøve, muntlig

2. Historie og filosofi 2

Fag	:	SAM3002/HISTORIE OG FILOSOFI 2
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Hans Hjeldnes og Terje Talsnes
Innhold	:	Mennesket i moderne tid, kunnskap og sannhets-søken, eksistens og mening, fellesskap, produksjon og forbruk, politiske idéer og ideologier, historiebevissthet, historieforståelse og historiebruk.
Årskurs	:	Vg3 LK06
Bygger på	:	SAM3001
Nødvendig for	:	-
Fordel for	:	Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.
Kompetanse for	:	Se appendiks A bakerst i dette heftet
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, og lokal prøve, muntlig

3. Rettslære

Rettslære i Kunnskapsløftet består av et 5 - timerskurs som normalt taes i Vg2 og et 5 - timerskurs som normalt taes i Vg3. På Malvik videregående skole undervises *vanligvis* bare Rettslære 1, og da 2.-hvert år, men de siste skoleårene har det vært en viss økende interesse for rettslære, å inneværende år er begge årskursene satt opp.

Gjennom arbeidet med faget rettslære skal elevene

- ha kunnskap om metodelære og rettskilder
- ha kunnskap om person- og familierett
- kunne forstå og anvende rettsregler som bestemmer arv og arveoppgjør
- ha grunnleggende kunnskaper om erstatningsrett
- kunne gjøre rede for de sentrale rettsregler som regulerer forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker

Fag	:	SAM3022/RETTSLÆRE 1
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)

Lærerkontakt	:	Jim Holden
Innhold	:	-
Årskurs	:	Vg2 eller Vg3 LK06
Fordel for	:	Viktig allmennkunnskap
Nødvendig for	:	SAM3023
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.
Eksamensform	:	Skriftlig eller muntlig trekkfag: Skriftlig prøve er sentral og etter sentrale retningslinjer

Fag	:	SAM3023/RETTSLÆRE 2	
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)	
Lærerkontakt	:	Jim Holden	
Innhold	:	-	
Årskurs	:	Vg2 eller Vg3 LK06	
Fordel for	:	Viktig allmennkunnskap	
Nødvendig for	:	SAM3023	
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.	
Eksamensform	:	Skriftlig eller muntlig trekkfag: Skriftlig prøve er sentral og etter sentrale retningslinjer	

4. Politikk, individ og samfunn som fag i Kunnskapsløftet

- utgjøres av disse fagene som vi lenge har hatt tradisjon for å undervise ved Malvik videregående skole: Sosiologi og sosialantropologi, sosialkunnskap, samfunnsgeografi og politikk og menneskerettigheter.

4.1 Samfunnsgeografi

Fag	:	SAM3018/SAMFUNNSGEOGRAFI	
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)	
Lærerkontakt	:	Olav Fjær	
Innhold	:	Befolkning og bosetting, økonomisk geografi, endring i byer og regioner, utviklingsgeografi og samfunnsgeografiske verktøy og metoder (se under)	
Årskurs	:	Vg2 eller vg3	
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse, og god allmenndanning.	
Eksamen	:	Lokal prøve, muntlig, trekkfag	

Samfunnsgeografi tar for seg 5 hovedområder:

Samfunnsgeografiske verktøy og metoder

Samfunnsgeografiske verktøy og metoder handler om geografiske arbeidsmåter og nivåer. Det tar også opp geografiske informasjonssystemer, samfunnsgeografisk kartanalyse og statistisk materiale.

Befolknings- og bosettingsgeografi

Befolknings- og bosettingsgeografi handler om demografiske forhold. Bosettingsmønstre og global befolkningsutvikling inngår også, dessuten dreier det seg om befolkningsvekst, befolkningspolitikk og flyttestrømmer.

Økonomisk geografi

Økonomisk geografi tar for seg sammenhenger mellom ressurser, økonomi og samfunnsendring. I tillegg behandler det nyere lokaliseringsteori og teknologiens innvirkning på global økonomi, arbeidsdeling og miljø.

Endring i byer og regioner

Endring i byer og regioner handler om ulike sider ved regioner og hvordan endring i byer kan påvirke befolkningens levekår. Vurdering av lokale planprosjekter taes opp, dessuten diskuteres begrepet sted og hva som kan påvirke et sted.

Utviklingsgeografi

Utviklingsgeografi tar opp utviklingsteorier, forklarer fattigdom og utdyper strategier for utvikling. I tillegg handler det om politisk geografi, miljøutfordringer og om samfunnsgeografiske forhold i Norge sammenliknet med forhold i fattige land.

4.2 Sosiologi og sosialantropologi

Fag	:	SAM3019/SOSIOLOGI OG SOSIALANTROPOLOGI
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Torstein Maurstad
Innhold	:	Samfunnsvitenskapelige tenkemåter, kulturforståelse, sosialisering, produksjon og arbeid, fordeling av goder
Årskurs	:	Vg2 eller Vg3 LK06
Fordel for	:	SAM3020 og SAM3016
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse, studier på høyskole og universitet
Eksamensform	:	Muntlig trekkfag: Lokal prøve etter sentrale retningslinjer

4.3 Politikk og menneskerettigheter

Fag	:	SAM3020/POLITIKK OG MENNESKERETTIGHETER
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Anniken Ekornås
Innhold	:	Politiske prosesser og institusjoner, demokrati og medborger – skap, internasjonale politiske systemer og aktører, internasjonale samarbeidsforhold og konflikter, menneskerettigheter
Årskurs	:	Vg3 LK06
Fordel for	:	-
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse, studier på høyskole og universitet
Eksamensform	:	Muntlig trekkfag: Lokal prøve etter sentrale retningslinjer Sentral prøve, skriftlig, trekkfag

4.4 Sosialkunnskap

Faget SAM3016/Sosialkunnskap undervises normalt i Vg3. Dersom elevvalgene forøvrig gjøre det mulig og timeplanen tilsier det, kan en elev ta SAM3016 og SAM3020 samme år.

Gjennom arbeidet med sosialkunnskap skal eleven bl. a. nå følgende mål:

- ha kunnskaper om hvordan oppvekstmiljø kan påvirke personlighetsutviklingen og kunne vurdere tiltak for å bedre oppvekstvilkår;
- ha kunnskap om ulike faser i menneskers livsløp og deres betydning for individets

- livsutfoldelse;
- ha kunnskaper om årsaker til og konsekvenser av bruk av rusmidler og kunne vurdere forebyggende tiltak;
- ha kunnskaper om folkevandringer i vår tid og kunne drøfte økonomiske og sosiale virkninger av migrasjon;
- ha kunnskap om menneskerettigheter, og kunne vurdere tiltak for å fremme disse;
- ha kunnskap om velferdsstaten og kunne drøfte dens innhold og framtid.

Fag	:	SAM3016/SOSIALKUNNSKAP
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Aage Moan
Innhold	:	Samfunnsvitenskapelige arbeidsmetoder, livsfasene, velferdsforskjeller, sosiale problemer, velferdsstat og menneskerettigheter
Årskurs	:	Vg3 LK06
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse og studier på høyskole og universitet
Eksamensform	:	Sentral prøve, skriftlig, trekkfag

5. Engelsk og fremmedspråk

5.1 Generelt

Hva som menes med engelsk, fremmedspråk I, fremmedspråk II og fremmedspråk III

1. **Engelsk** er det *første fremmedspråket* du lærte i *grunnskolen*. Dette språket er det en særskilt læreplan for.
2. Alle andre språk enn engelsk kalles for fremmedspråk:
  1. **I'erspråk** er *et nytt språk som du begynner med* på videregående skole. Dette kan enten være et obligatorisk fellesfag, eller det kan være et fag som du velger deg i de valgfrie fagtimene på studieforberedende utdanningsprogram.
  2. **II'erspråk** er *et språk i tillegg til engelsk som du fortsetter med* på videregående skole etter å ha hatt det «til topps» på grunnskolen.
  3. **III'erspråk** er et påbyggningskurs for de som er ferdige med et II'erspråk. *Dette faget blir godkjent som fordypningsfag når det taes i forlengelsen av språk II.*

For fremmedspråk I, II og III er det felles læreplanmål: Det betyr at elevene skal komme fram til samme kompetanse, uansett språk, når de avslutter faget.

5.2 Målet med språk som valgfritt programfag (VP)

Når en elev har gjennomført et valgfritt programfag i *engelsk eller et II'er-språk* er målet at eleven skal

- kunne forstå f. eks. samtale, foredrag, orienteringer i naturlig tempo
- bruke språket med god uttale om emner av så vel allmenn art som av faglig karakter
- lese og forstå tekster av allmenn og faglig art, f. eks. fra lærebøker, aviser og skjønnlitterære verker
- bruke språket skriftlig i noe mer krevende framstillinger av allmenn og faglig karakter
- ha godt kjennskap til samfunns- og kulturforhold innen det/de aktuelle språkområder

Når en elev har gjennomført et programfag i *et I'er-språk* er målet at eleven skal

- forstå dagligtale om allmenne emner og bruke språket med god uttale om emner fra dagliglivet;
- kunne lese og forstå tekster på et rimelig nivå;
- kunne bruke språket i frie tekster (brev og sammendrag) om allmenne emner;
- ha noe kjennskap til dagligliv og samfunnsforhold i språkområdet.

5.3 «Språkreiser»

Språkelevne ved Malvik videregående skole har ofte en ekskursjon én gang i løpet av studie-tiden: Reisesmål har vært Lübeck, London, Normandie, Paris og Provence. Dette er avhengig av gode ytre finansieringsordninger, og de kan derfor ikke regnes som obligatoriske. Det kan også bli aktuelt med kommunikasjon med elever på utenlandske skoler via Internett, utvekslingsordninger med elever og/eller lærere etc.

5.4 Engelsk som valgfritt programfag

Fag	:	SPR3008/INTERNASJONAL ENGELSK
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Hege Strand, Tom Waade
Årskurs	:	Vg2 Kunnskapsløftet
Bygger på	:	Fellsfaget Engelsk Vg1
Nødvendig for	:	SPR3010/Samfunnsfaglig engelsk og/eller SPR3012/Engelsk-språklig litteratur og kultur
Fordel for	:	Studier av engelsk faglitteratur i svært mange fag
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, eller lokal prøve, muntlig

Fag	:	SPR3010/SAMFUNNSFAGLIG ENGELSK
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Hege Strand, Tom Waade
Bygger på	:	SPR3008/Internasjonal engelsk
Nødvendig for	:	-
Fordel for	:	Studier av engelsk faglitteratur i svært mange fag
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, eller lokal prøve, muntlig
Årskurs	:	Vg3 Kunnskapsløftet
Eksamen	:	Lokal prøve, muntlig, trekkfa

Fag	:	SPR3012/ENGELSKSPRÅKLIG LITTERATUR OG KULTUR
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Hege Strand, Tom Waade
Årskurs	:	Vg3
Bygger på	:	SPR3008/Internasjonal engelsk
Fordel for	:	Studier av engelsk faglitteratur i svært mange fag
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse
Eksamensform	:	Sentral prøve, skriftlig, trekkfag og / eller lokal prøve, muntlig, trekkfag

5.5 Fransk som valgfritt programfag

Fag	:	PSP5017/FRANSK III
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Randi Rolfsjord
Årskurs	:	Vg3
Bygger på	:	Fransk II-språk 4 t/u i Vg1 og 4 t/u i Vg2
Fordel for	:	Studier av faglitteratur i mange fag, fransk-studier til ulike nivå ved NTNU, studier i økonomisk og juridisk fransk
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig, eller lokal prøve, muntlig

Hvorfor lære fransk?

Fransk er et verdensspråk som brukes av over 250 mill. mennesker, og er offisielt språk innenfor internasjonale organisasjoner som f. eks. FN og EU. Fransk støtter også engelsk som fag: 60 % av engelsk ordforråd er fransk. Frankrike er et spennende land når det gjelder kultur, historie og kunst, og det er et av de ledende land i Europa innenfor teknisk forskning og utvikling.

Det er behov for ansatte med gode franskkunnskaper innenfor både offentlig og privat virksomhet, og vi må regne med mer og mer kontakt med fransktalende, både i arbeid og fritid. Norsk ungdom kan få stipendstøttet sommeropphold i Frankrike. Det er mulig å utdanne seg i Frankrike for norsk ungdom: På videregående skoles nivå og høyskole- og universitetsnivå tilbys studieplasser med delvis finansiering via stipendavtaler mellom Norge og Frankrike. Særlig gjelder dette siviløkonom- og sivilingeniørstudiet i Toulouse, som er spesielt tilrettelagt for norske studenter og har vist seg å være meget vellykket. Man kan også utdanne seg i økonomisk fransk ved en rekke høyskoler i Norge, økonomisk-juridisk fransk i Bergen og fagoversetter-studiet i Kristiansand.

5.6 Tysk som valgfritt programfag

Fag	:	PSP5071/TYSK III
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Hans Hjeldnes
Årskurs	:	Vg3
Bygger på	:	Tysk II-språk 4 t/u i Vg1 og 4 t/u i Vg2
Fordel for	:	Studier av faglitteratur i mange fag
Kompetanse for	:	Generell studiekompetanse
Eksamensform	:	Trekkfag: Sentral prøve, skriftlig; Lokal prøve, muntlig.

Hvorfor lære mer tysk?

Gode språkkunnskaper gir deg fordeler i ditt framtidige yrke, enten du skal arbeide innenfor handel, teknikk, reiseliv eller massemedia. Språket åpner også for personlig kontakt og vennskap mellom mennesker. Tysk er morsmål i 3 europeiske land: Tyskland, Østerrike og i størsteparten av Sveits.

90 mill. mennesker har tysk som morsmål, og det er største talte språk i det vestlige Europa. Industri og teknologi er høyt utviklet i disse landene, og Tyskland er Norges viktigste handelspartner. Tysk er et viktig språk for informasjon, og det oversettes mer til tysk enn til noe annet språk.

Norske turister reiser nå ofte til tysktalende deler av Europa på ferier, f. eks. til Alpene om

vinteren. Ved siden av russisk er tysk det viktigste språket for kontakt med folkene i Øst-Europa. I norske banker, eksportbedrifter eller i reiselivet vil du ha meget stort utbytte av å kunne ordlegge deg korrekt skriftlig og muntlig på tysk. Norske ingeniør- og økonomi-studenter får spesielt tilrettelagt hjelp (språkkurs, boligformidling osv.) dersom de ønsker å studere ved tyske universiteter og høyskoler. Ved Bedriftsøkonomisk Institutt i Trondheim og ved Norges Handelshøyskole i Bergen tilbys det spesielt økonomisk rettede tyskstudier.

5.7 Spansk som valgfritt programfag

Hvorfor lære spansk?

Språkområdet for spansk er svært stort: Foruten Spania har vi hele Sør-Amerika (unntatt Brasil) og Filippinene. I USA er det steder med store spansktalende befolkningsgrupper, spesielt i California, Texas, Florida og New York. Norsk turisme til spansktalende områder er stadig økende.

Arbeidsmetodene med dette faget er:

- lesing hjemme og på skolen
- oversetting til/fra spansk
- mye samtale trening og individuell veiledning

Med kunnskaper i spansk kan du bruke språket ditt på mange felter:

- i reiselivsbransjen og i import/eksport innenfor forretningslivet
- i skoleverket
- som oversetter/translator
- i utenriktjenesten
- i journalistikk
- på ferieturer

Dessuten - det er gøy å lære spansk!

FAG : **PSP5049/SPANSK I**
TIMER/UKE : 5 (140 årstimer på vitnemål)
LÆRERKONTAKT: Bjørn Nielsen
ÅRSKURS : Vg2 LK06

FAG : **PSP5051/SPANSK II**
TIMER/UKE : 5 (140 årstimer på vitnemål)
LÆRERKONTAKT: Bjørn Nielsen
ÅRSKURS : Vg3 LK06

5.7 Italiensk som valgfritt programfag

FAG : **PSP5049/ITALIENSK I**
TIMER/UKE : 5 (140 årstimer på vitnemål)
LÆRERKONTAKT: Randi Rolfsjord
ÅRSKURS : Vg2 LK06

6. De økonomiske fagene

6.1 Økonomistyring og økonomi og ledelse

- er to fag som må leses i rekkefølge i denne rekkefølgen, idet økonomi og ledelse bygger på økonomistyring

I disse fagene skal elevene

- få kunnskap om og forståelse for de økonomiske og organisatoriske sammenhenger i den enkelte bedrift, og mellom bedriften og samfunnet;
- få forståelse av det økonomiske og sosiale ansvar som følger av at bedriften forvalter ressurser
- få kunnskaper og ferdigheter som gjør dem skikket til stillinger i offentlig og privat administrasjon
- få økt sin interesse for økonomiske studier

Mange kombinerer næringslivsøkonomi, samfunnsøkonomi og matematikk (R1 eller S1+S2) på grunn av den gjensidige støtten disse fagen utgjør for hverandre.

Fag	:	SAM3033/ØKONOMISTYRING
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Jim Holden
Innhold	:	Bedrift og samfunn, lønnsomhet og forvalteransvar, økonomisk styring og kontroll
Årskurs	:	Vg2 LK06
Nødvendig for	:	SAM3035/ØKONOMI OG LEDELSE
Eksamensform	:	Lokal (sentral) prøve, skriftlig, trekkfag

Fag	:	SAM3035/ØKONOMI OG LEDELSE
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Jim Holden
Innhold	:	Bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet, produksjon og forbruk sett i forhold til bærekraftig utvikling, miljøspørsmål og økonomisk styring
Årskurs	:	Vg3 LK06
Bygger på	:	SAM3033
Eksamensform	:	Sentral prøve, skriftlig, trekkfag; Lokal prøve, muntlig, trekkfag

Faget næringslivsøkonomi er fordelaktig ved studier på Bedriftsøkonomisk Institutt (BI), Distriktshøyskolestudier i økonomi (DH), Handelshøyskolen i Bergen (økonomi, revisjon) og samfunnsøkonomistudier ved universitetene. Generelt vil økonomiske fag profitere på gode matematikk-kunnskaper, på nivå minst med R1/S1+S2.

6.2 Samfunnsøkonomi

Samfunnsøkonomi består av 2 årskurs: SAM2025/Samfunnsøkonomi 1 (taes normalt i Vg2) og SAM2026/Samfunnsøkonomi 2 (taes normalt i Vg3). Gjennom faget skal elevene nå følgende mål:

- ha kunnskap om samfunnsøkonomiske strukturer, den økonomiske virksomhet i vårt eget land og i verden forøvrig og rammebetingelsene for denne

- ha kunnskap om etterspørsel og tilbud av forbruksgoder og kunne gjøre greie for etterspørselskurve. En skal også kjenne til en bedrifts tilbudskurve, markedets tilbudskurve og markedstilpasningen
- ha kjennskap til de viktigste nasjonaløkonomiske begreper og sammenhenger, og årsaker til arbeidsledighet og prisstigning
- ha kunnskap om den internasjonale arbeidsdeling og den økonomiske avhengighet mellom land. En skal også ha kunnskap om internasjonale samarbeidsorganer, viktige globale miljøspørsmål og problemer knyttet til ressursfordelingen mellom rike og fattige land
- ha kunnskaper om offentlig sektor og kjenne til mål og virkemidler i den økonomiske politikken

Fag	:	SAM3025/SAMFUNNSØKONOMI 1
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)
Lærerkontakt	:	Terje Talsnes
Innhold	:	se over
Årskurs	:	Vg2 LK06
Bygger på	:	På grunn av slektskap med andre samfunnsvitenskapelige fag leser mange fag som, matematikk S1 og/eller næringslivs-økonomi SAM3011 i tillegg
Nødvendig for	:	Samfunnsøkonomi SAM3026
Fordel for	:	Fag av samfunnsvitenskapelig karakter, dessuten er dette viktige allmennkunnskaper
Kompetanse for	:	SAM3025 gir generell studiekompetanse, embetseksamen av høyere grad kan taes i Oslo og Bergen.

Fag	:	SAM3026/SAMFUNNSØKONOMI 2	
Timer/uke	:	5 (140 årstimer på vitnemål)	
Lærerkontakt	:	Terje Talsnes	
Innhold	:	se over	
Årskurs	:	Vg3 LK06	
Bygger på	:	På grunn av slektskap med andre samfunnsvitenskapelige fag leser mange fag som, matematikk S2 og/eller næringslivs-økonomi SAM3011 i tillegg	
Nødvendig for	:	-	
Fordel for	:	Fag av samfunnsvitenskapelig karakter, dessuten er dette viktige allmennkunnskaper	
Kompetanse for	:	SAM3026 gir generell studiekompetanse, embetseksamen av høyere grad kan taes i Oslo og Bergen.	

Hvorfor lære samfunnsøkonomi?

"Skattene er for høye, sykehuskøene vokser, lønningene må ned, skolene raseres, oljeprisen har for stor betydning for vår økonomi": Faget samfunnsøkonomi gir kunnskap og bakgrunn for å forstå og forklare slike uttalelser om forholdene i et lands økonomi. Det gir derfor allmennkunnskaper som vi får bruk for i mange sammenhenger. Både økonomiske, sosiale og politiske forhold i vårt eget land og i resten av verden gir oss problemstillinger og informasjon som vi bedre kan forstå og vurdere ut fra faget samfunnsøkonomi.

Hensikten med faget kan summeres opp slik:

- Å forklare hvorfor ting skjer i et lands økonomi
- Å forklare begrepene som brukes i økonomien
- Å forklare den økonomiske politikken som myndighetene fører
- Å forklare hvordan utviklingen i andre land får betydning for norsk økonomi

Stofftilfanget kommer fra både lærebøker og massemedia. Vi bruker også offentlige dokumenter som langtidsplaner og budsjetter, og legger inn relevante ekskursjoner.

C. ESTETISKE PROGRAMFAG

Dette er fag som ved vår skole er hentet fra utdanningsprogrammet for Musikk, dans og drama (MD), som vi ellers ikke tilbyr. Dette er plasskrevende fag som også er relativt kostnadskrevende, og de har derfor ikke blitt satt igang de siste to skoleårene. Vi vurderer imidlertid dette fortløpende, og da eventuelt i et noe redusert omfang.

De fagene som er aktuelle, er **MDD2005/Musikk-dans-drama** og **MDD3005/ Teaterensemble**.

Dersom du som ST-elev tar et slikt 5-timersfag, vil det måtte inngå som det 3. valgbare faget ditt, i og med at du ellers må ha 2 fag fra de ordinære fagområdene på ST (realfag eller språk, samfunnsfag og økonomi). Tilsvarende gjelder dette for ID-elevs bruk av sine 5 valgfrie timer hvert skoleår.

Lærerkontakt: Tom Waade

D. VALGFRIE PROGRAMFAG FRA UTDANNINGSPROGRAMMET FOR IDRETTSFAG

Disse fagene kan velges også av elever fra ST, dersom de formelle krav til fordypning fra valgt programområde (realfag, språkfag eller samfunnsfag og økonomi) ellers er oppfylt.

1. Friluftsliv

Fag : **IDR3007/FRILUFTSLIV 1**
IDR3008/FRILUFTSLIV 2
Timer/uke : 5 (140 klokketimer på vitnemål)
Lærerkontakt : Vidar Sørensen

2. Lederutvikling

Fag : **IDR3009/LEDERUTVIKLING 1**
Timer/uke : 5 (140 klokketimer på vitnemål)
Lærerkontakt : Vidar Sørensen
Årskurs : Vg2 eller Vg3 LK06
Innhold : Ledelsesteori, ledelse i praksis og arrangement
Bygger på : -
Nødvendig for : IDR3010/Lederutvikling 2
Fordel for : -

Kompetanse for : Generell studiekompetanse
Eksamensform : Lokalgitt. Trekkfag, muntlig.

3. Topp- og breiddidrett

Fag : **IDR3002/TOPPIDRETT 2 og IDR3003/TOPPIDRETT 3
IDR3005/BREDDEIDRETT 2 og IDR3006/
BREDDEIDRETT 3**

Timer/uke : 5 (140 klokketimer på vitnemål)

Lærerkontakt : Vidar Sørensen

Årskurs : Vg2 eller Vg3 LK06 (IDR3002)
VG3 (IDR3003)

**Bygger på/
nødvendig for** : IDR3003 bygger på IDR3002; IDR 3006 på IDR3005

Kompetanse for : Generell studiekompetanse

Eksamensform : Lokalgitt. Trekkfag, muntlig-praktisk

LENKESAMLING

På verdensveven finner du en rekke adresser som vil gi deg mer og supplerende informasjon til den som er vist i denne lille katalogen. Disse anbefaler vi deg å bruke aktivt:

Skolenettet:

<http://www.skolenettet.no/>

Lenke tilknyttet heftet "Vil bli noe!":

<http://www.vilbli.no/>

Realfagsportalen:

<http://www.velgriktig.no>

Inntaket til høyskoler og universitet:

<http://www.samordnaopptak.no>

APPENDIKS

FAGKRAV TIL NOEN STUDIER MED SÆRKRAV

Oversikten er veiledende – fullstendig oversikt vil være å finne i "Søkerhandboka" som du får utlevert i januar/februar det året du går i Vg3. Oppsøk nettstedet www.samordnaopptak.no. Der finner du også en lenke til den nevnte søkerhandboka.

FAG/UTDANNING	LÆRESTED	SPESIELLE FAG OG -KOMBINASJONER
Bioingeniør, reseptar	Høyskolene	R1/S1+S2 + BIO1/KJE1/FYS1

Utdanning i matematikk, naturfag og miljøfag	Høgskolene	R1/S1+S2 + R2 / FYS1+2/ KJE1+2/ BIO1+2/GEOFAG1+2/TEKFORS1+2
Farmasøyt	Universitetet i Oslo	R1/S2+FYS1+KJE2
Ingeniør (3-årig)	Høgskolene	R1+R2+FYS1. Evt. forkurs eller teknisk fagskole
Økonomisk/ administrativ utdanning, samfunnsøkonomi	Høgskolene	R1/S1+S2
Lege, farmasi	Universitetene	R1/S1+S2 + FYS1 + KJE1+KJE2
Maritim utdanning	Høgskolene	R1 + FYS1
Reseptar	Høgskolene	R1/S2/FYS1/KJE1
Arkitekt NTNU	NTNU	R1+R2 + FYS1
Masterstudium teknologifag	NTNU	R1+R2 + FYS1
Tannlege	Univ. i Oslo og Bergen	R1/S1+S2 + FYS1 + KJE1+KJE2
Tanntekniker	Høgskolene	R1/S1+S2 / FYS1 / KJE1
Veterinær	NVH (Oslo)	R1/S1+S2 + KJE1+KJE2

” / ” betyr: **Alternative fag**

” + ” betyr: **Nødvendig kombinasjon av fag**

Oversikten er foreløpig. Hold deg oppdatert via www.samordnaopptak.no.